

MUHTARAMA ONAXONLAR, MUNIS OPA-SINGILLAR! BAYRAMINGIZ MUBORAK BO'LSIN!

Po'lat o'tda toblanadi, odam mehnatda

Metallurg Minbari

O'zbekiston metallurgiya kombinati aksiyadorlik jamiyatining ko'p nusxali gazetasi

2023-yil 24-fevral № 2 (1524)
Gazeta 1992-yil 7-martdan nashr etilmoqda

BUGUNGI SONDA

Iftixor
Sizlar bilan olam munavvar 2

Jarayon
Iste'molchilar talabiga yarasha 3

Bugunning nafasi
Beqiyos ma'naviy xazina 4

Kombinat tarixidan
So'nmas u kunlar shuhrati 5

Dolzarb mavzu
Kamolot va bilim manbai 6

Huquqiy bilimlar
Mehnat qonunchiligi tizimi yanada takomillashtirildi 7

Achchiq, ammo ochiq gaplar
Yomon ish qilgan isnodga qoladi 8

So'ragan edingiz
Kreditni kafil to'laydimi? 9

Salomatlik
Nima uchun og'riqqa befarq bo'lish yaramaydi? 10

Futbol
Yangi mavsumga tayyorgarlik qanday? 11

GO'ZALLIK VA NAFOSAT AYYOMI

Muhtarama onaxonlar, qadrli opa-singillar!

Sizlarni ezgulik va go'zallik bayrami 8-mart – Xalqaro Xotin-qizlar kuni bilan kombinatimiz ko'p ming kishilik mehnat jamoasi nomidan tabriklayman.

Hayotning o'zi qayta-qayta tasdiqlaydigan haqiqatni yodga olish kerak. Ayol sog'lom bo'lsa va u ona bo'lib, sog'lom farzandni bag'riga bossa, bu bizning baxtimizdir. Bilim va yuksak intellektual salohiyatga ega ma'naviy boy onalargina barkamol rivojlangan bolalarni tarbiyalashga qodir. Buni chuqur anglagan mamlakatimiz hukumati xalqimizning tinch va farovon hayotini ta'minlash maqsadida xotin-qizlarning qonuniy huquq va manfaatlarini ta'minlashga alohida e'tibor qaratmoqda. Ularning sog'lig'i, ishi, o'qishi, oilalari farovonligini mustahkamlash uchun sharoitlar yaxshilanmoqda. Yildan yilga ayollar uchun yanada ko'proq imkoniyatlar yaratilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Xotin-qizlar va oila masalalari nafaqat bugungi, balki ertangi kunimizni ham belgilab beradigan muhim vazifadir."

Hurmatli kombinatimizda mehnat qilayotgan opa-singillar! Sizlar bilan hayotimiz go'zal va mazmunli, xonadonlarimiz obod va nurafshondir.

Siz o'z kasbingizning mohir ustalaridirsizlar. Bugungi kunda kombinatimizni sizlardek malakali iqtisodchilar, buxgalterlar, sirlovchilar, kran boshqaruvchilari, boshqaruv pulti operatorlari, laborantlar, quruvchilar, ishchi-xodimlarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi.

Orangizda kombinatimizda ko'p yillar davomida ishlayotganlar ko'pchilikni tashkil etadi.

Bilim va tajribangiz, malaka va mahoratingiz tufayli sizlar kombinatning iqtisodiy rivojlanishiga munosib hissa qo'shmoqdasiz. Biz buni e'tirof etib, Sizlarga minnatdorchilik bildiramiz.

Mehnat faoliyatingizni metallurgiya sohasiga bag'ishlaganingiz, kombinatda deyarli barcha sohalarda, shu jumladan, asosiy sexlarda biz bilan yonma-yon turib astoydil va samarali qilayotgan mehnatingiz uchun sizlarga rahmat. Shu bilan birga samarali mehnatlarinigiz, oilaning shakllanishiga va farovonligi mustahkamlanishiga, onalik va bolalik muhofazasiga munosib hissa qo'shayotganingiz, joylardagi ma'naviy-axloqiy muhitni sog'lomlashtirish borasida ibratli faoliyatingiz tahsinlarga loyiq.

Yurt tinch, oilada xotirjamlik va farovonlik, farzandlar sog'lom bo'lsa – bu ayollar uchun haqiqiy bayram bo'ladi.

Yana bir bor barchangizni bahor, go'zallik va nafosat bayrami bilan chin qalbidan tabriklayman. Barchangizga oilaviy xotirjamlik, xonadonlaringizga tinchlik, fayzu baraka tilayman. Doimo oilangiz va farzandlaringiz, elu yurtimiz ardog'ida bo'ling!

Rashid PIRMATOV,
"O'zmetkombinat"

AJ boshqaruv raisi – bosh direktor.

Ayol timsolida mehru muhabbat, sadoqat va vafo ramzi mujassam. Biz har gal olamning pokligi, inson kamoloti, umrning ziynati haqida gap ketganda, shubhasiz mo'tabar onalarimizni, go'zal opa-singillarimizni ko'z oldimizga keltiramiz. Boisi, ular qalblarimizda mehr-u muhabbat timsoli bo'lib muhrlangan.

SIZLAR BILAN OLAM MUNAVVAR!

Ayol go'zal bo'lsa – olam go'zal, ayol baxtli bo'lsa – oila, butun jamiyat baxtli bo'ladi degan qarash ongu shuurimizga chuqur kirib borayotgani va bizning hayotiy falsafamizga aylanayotganini har tomonlama anglab yetayapmiz.

O'zbek ayoli mukammal inson, latif va nazokatli, mehribon va oqko'ngil. U mushtipar ona, mehribon rafiqa, fidoyi hamkasb, yetuk olima, malakali xodima... Bu ro'yxatni istagancha davom ettirish mumkin. Ayolning ta'rifi olam-olam so'zlarni bag'riga sig'dira oladi.

Aziz va munis opa-singillar, muhtarama ayollar! Barchangizga bahor, muhabbat, go'zallik, latofat va mehr ramzi bo'lgan 8-mart – Xalqaro xotin-qizlar bayrami muborak bo'lsin! Odatda ayolni bahorga, bahorni esa ayolga qiyoslashadi. Zotan

o'lkamiz uzra muattar sepini yoya boshlagan bahorning ilk kunlari aynan xotin-qizlar bayrami bilan boshlanishi ham ramziy ma'no kasb etadi.

Ayol – millat kelajagi, hayot davomchisi. Xotin-qizlari e'zozlangan, qadrlangan yurtning buguni va ertasi farovon bo'ladi. Ayol mehnati bilan jamiyat to'laqonli rivojlanadi, taraqqiy etadi. Shuning uchun mamlakatimizda xotin-qizlarga alohida g'amxo'rlik ko'rsatilib, ularning og'irini yengil qilishga katta e'tibor qaratilmoqda.

Aziz va muhtarama opa-singillar! Siz hamisha el-yurt ardog'idasiz. Sizning salomatligingiz, baxtingiz, sha'n va huquqingiz biz uchun ko'z qorachig'idek azizdir. Ayollik baxti, bekalik taxti, onalik martabasi Sizlarga hamisha hamroh bo'lsin!

AYOLGA BAXT BERING!

Zulfiya MO'MINOVA

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Demang yuribdi-ku kulib, jilmayib.
Ayol kulib turib o'lishi mumkin,
Dunyoni olishi mumkin jilmayib.

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Gar ko'zlari kulib tursa-da,
Bo'g'zining ostida necha ming hasrat,
Oy yuzlari kulib tursa-da...

Ko'nglini ko'taring hech bo'lmaganda,
Qo'lini silashga shafolat toping.
Yig'lab turganida hech bo'lmaganda,
Yoshini artishga muruvvat toping.

Nogoh yerga tushsa oppoq ro'moli,
Bosib o'tmaslikka shafolat toping.
Chaqaloq yalagan etaklarini
Toza deb aytishga adolat toping.

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Demang yuribdi-ku kulib, jilmayib.
Ayol kulib turib o'lishi mumkin,
Dunyoni olishi mumkin jilmayib.

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Illohi nur toping, hidoyat toping.
Illohi baxt bergan ayol yonidan
Baxtiyor o'tmoqqa inoyat toping.

Illohi qalqonsiz, illoh qo'rg'onsiz
G'iybatlar yirtmasin ko'ylakkinasin.
Illohi hushyorsiz, illoh bedorsiz,
Itlar tishlamasin yurakkinasin.

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Tog' qimirlab, toshlar so'zga kirsada,
Ayolga baxt bering, saodat bering, –
Oltmishga kirsada, yuzga kirsada.

OPA-SINGILLARIMIZGA YANA BIR G'AMXO'RLIK

Ayollar o'rtasida og'ir kasalliklarning oldini olish va erta aniqlashning samarali tizimini yaratish maqsadida "O'zmetkombinat" AJ Ayollar kengashi rahbariyati tomonidan kombinat ishchilarida bachadon bo'yni va ko'krak bezi saratonini erta aniqlashga qaratilgan tadbirlarni tashkil etish bo'yicha dastur ishlab chiqildi. Ushbu dastur kombinat rahbariyati tomonidan tasdiqlanganidan so'ng, 16-yanvardan boshlab "Metallurg" shahar shifoxonasi poliklinikasi bilan hamkorlikda ushbu muhim vazifani amalga oshirish bo'yicha ishlar boshlandi.

Shuni ta'kidlash kerakki, ushbu kasallikni erta aniqlash uchun ayollarning profilaktik tekshiruvini kombinat xodimlarining yillik davriy tibbiy ko'rigi bilan bir vaqtda amalga oshiriladi. Sut bezi UTT tekshiruvidan bepul o'tkaziladi. Shuningdek, onkoskrining o'tkazish maqsadida bachadon bo'yni sohasidagi o'zgarishlarni aniqlash maqsadida kolposkopiya tekshiruvini ham o'tkazilmoqda.

Mutaxassislarning fikriga ko'ra, ko'krak va bachadon saratonini davolash mumkin, ammo to'liq tiklanish ehtimoli faqat kasalliklarni erta tashhislashda erishiladi.

Bugungi kunga kelib, O'zbekistonda muntazam ravishda profilaktik ko'rikdan o'tayotgan ayollar soni ortib bormoqda, chunki ular saraton muammosidan xabardor va uni o'ta muhim deb bilishadi. Biroq, qo'rquv tufayli shifokorlarga umuman uchrashmaydiganlar ham bor. Ba'zilar bu sog'lik uchun juda muhim bo'lgan jarayonga befarqlik qilishadi, shunchaki tibbiy ko'rikdan o'tishni xohlamaydi. Lekin bu noto'g'ri fikr.

Kombinat Ayollar kengashi raisi Marhabo Xoliqovning so'zlariga ko'ra, tibbiy ko'rik davomida aniqlangan patologiyasi bo'lgan barcha bemorlar Toshkent shahriga tor mutaxassislardan qo'shimcha maslahatlar olish va davolanish uchun yuboriladi.

Yana bir bor eslatib o'tamizki, ushbu loyiha onkologiyani dastlabki bosqichlarda aniqlashga qaratilgan bo'lib, ayollar uchun 100 foiz to'g'ri davolanishga olib kelishi mumkin.

Hurmatli kombinat xotin-qizlari!

Esingizda bo'lsin, kasallik qanchalik erta aniqlansa, davolanish shunchalik muvaffaqiyatli bo'ladi. Sog'lig'ingizga e'tiborli bo'ling! Bu sizlar uchun qo'shimcha qulaylik va g'amxo'rlikdir.

AYOLLARNI E'ZOZLASH VATANNI E'ZOZLASHDIR

Hammamiz uchun aziz va mo'tabar bo'lgan ayol zoti haqida so'z yuritganda, avvalo, bizni dunyoga keltirgan, oq sut va mehr berib ulg'aytirgan Ona siymosi oldida bosh egib ta'zim qilamiz. Yer yuzida muqaddas degan so'zga eng munosib zot bu – Ona. Xalqimiz ona siymosini doimo ulug'lab, ardoqlab yashaydi.

Bugungi kunlarimizda jamiyatimizdagi mavjud muammolarni, hatto kelajagi buyuk davlat qurish vazifasini ham ayollar ishtirokisiz hal qilish mushkul. Kelajagi buyuk davlat qurish borasida biz, eng avvalo, yosh avlodga tayanamiz. Farzandni kamolga yetkazish oilaviy tarbiyani to'g'ri yo'lga qo'yishdan boshlanadi. Oiladagi o'g'il-qizlarimizning qanday insonlar bo'lib yetishishi hammadan burun ayollarimizga bog'liq.

Oilani ham, jamiyatimizni ham birlashtirib, unga fayzu barakat kiritadigan, xonadonlarimizni mehr-muhabbat, nafasat, ezgulik nuri bilan munavvar qiladigan zotlar ham aslida mo'tabar onalarimiz, munis opa-singillarimizdir. Oqila, go'zal ayollar o'zlarining g'amxo'rliqi, mehribonligi, qalbi daryoligi bilan oiladagi, qolaversa, butun jamiyatdagi muvozanatni, poklik, halollik, samimiyat va adolat muhitini saqlab turadilar.

Onani e'zozlash – bizning millatimiz, xalqimiz uchun oliy qadriyat darajasiga ko'tarilgan fazilat. Ayollarni qancha ulug'lasak, hayotimizning chirog'i, umrimizning guli deb e'zozlasak, demakki, oilamizni, Vatanimizni e'zozlagan bo'lamiz.

Hasanboy SHOKIROV.

NAVBATDAN TASHQARI UMUMIY YIG'ILISHDA

“O'zmetkombinat” AJ aksiyadorlari-ning navbatdan tashqari umumiy yig'ilishi bo'lib o'tdi. Yig'ilishni “O'zmetkombinat” AJning Korporativ munosabatlar boshqarmasi boshlig'i Yulduzxon Usmanova ochib berdi.

Davlat aktivlarini boshqarish agentligining yirik davlat aktivlarini transformatsiya qilish va xususiylashtirish departamenti guruh rahbari o'rinbosari Sardor Yaxshiboyev ZOOM platformasi orqali onlayn ravishda yig'ilishga raislik qildi.

Yig'ilishda bitta – “O'zmetkombinat” AJ aksiyadorlarining 2019-yil 16-martdagi navbatdan tashqari umumiy yig'ilishi qarori bilan ma'qullangan yirik bitim shartlariga o'zgartirish kiritish masalasi ko'rib chiqildi.

Bu masala yuzasidan “Quyuv-prokat majmuasini qurish” loyahasini amalga oshirish guruhi menejeri Kamron Karimov so'zga chiqdi. U ma'ruzasida aksiyadorlarga bu masala yuzasidan atroflicha ma'lumotlar berdi.

Aksiyadorlarning navbatdan tashqari umumiy yig'ilishida ko'rilgan masala bo'yicha tegishli qaror qabul qilindi.

ISTE'MOLCHILAR TALABIGA YARASHA

Issiqlikni o'tkazmaydigan materiallar ishlab chiqarish sexida mineral vata, plitalar, tikilgan matlar kabi jahon andozalari talablariga javob beradigan sifatli mahsulotlar ishlab chiqarilmoqda. Bu mahsulotlar asosan qurilish sohasida ishlatiladi.

Ular asosida qurilgan xonadonlar qish mavsumida issiqlikni uy ichidan tashqariga chiqarmaydi. Tashqaridagi sovuqni ham ichkariga kiritmaydi. Shuningdek, yoz mavsumida tashqaridagi jazirama issiqlikni uy ichiga kiritmaydi. Natijada qishda gaz, yozda esa elektr energiyasi tejaladi. Shuning uchun ham issiqlikni o'tkazmaydigan materiallarga iste'molchilarning ehtiyoji yildan yilga ortib bormoqda.

Kombinatning Issiqlikni o'tkazmaydigan materiallar ishlab chiqarish sexida yil sayin xuddi

shunday mahsulotlar ishlab chiqarish hajmi oshib bormoqda. O'tgan 2022-yilda sexda 12 764 tonna issiqlikni o'tkazmaydigan mahsulotlar ishlab chiqarildi. Bu sex ishga tushurilgandan buyon eng yuqori natijadir.

Dastgohlarning uzluksiz ishlashi va rejalashtirilmagan dastgohlar to'xtalishlarining oldini olish chora-tadbirlari ko'rilishi tufayli sexda ishlab chiqarish samaradorligi ortdi.

Bunday natijaga erishishda sexning muhandis-texnik xodimlari jonbozlik ko'rsatishdi. Jumladan, sex mexanigi Fikrat Qambarov, usta-mexanik Javlon Mirzaahmedov, sex energetigi Ravshan Gavsiddinov, ishlab chiqarish bo'yicha katta usta Jamoliddin Elchiyev, ustalar Farhod Haydarov, Farrux Zokirov, Adham Ummatov va Shuhrat Abduqodirovlarning sa'y-harakatlari beqiyos bo'ldi. Shuningdek, sex ishchi-xodimlaridan Akmal Sharipov, Muzaffar Xolmatov, Ilhom Turg'unov, Alijon Xolmatov, Bekzod Jumaev, Shuhrat O'zganov, Saydulla Atabayev, Shavkat Xolmatov, G'ayrat Sharifov va Azamat Jabborov kabilar o'z ishiga mas'uliyatli yondoshuvlari bilan umumjamo'a zafariga katta hissa qo'shishdi.

Bugungi kunda ham sex jamoasi belgilangan vazifalarini o'z vaqtida sifatli bajarimoqda.

SAMARADORLIK VA SIFAT SARI

Navli prokat sexida energiya xizmatining asosiy vazifasi energiya asbob-uskunalarining doimo ishga shay holatda turishini ta'minlashdir. Bu vazifaning sifatli bajarilishi asbob-uskunalarining to'xtab qolishining oldini olishda, demakki ishlab chiqarish tannarxini kamaytirishda muhim omillardan biri hisoblanadi.

Sex rahbariyati ta'kidlaganidek, energetika xizmati xodimlari ahillikda ishlab, o'z vazifalarini namunali bajarishga harakat qilyaptilar.

Bu yerda ijodga moyil va konstruktorlik salohiyatiga ega odamlar ishlashadi. Bu, albatta, sex uchun ham, umuman kombinat uchun ham juda foydali. Ular zimmlariga yuklangan ishlarni sifatli va yuqori saviyada amalga oshiradilar.

Energetik-chilangarlar Bekzod O'rmonov, Alisher Trapkov, issiqlikni tiklash uchastkasi ustasi Abdushukur Ergashev, chilangar-ta'mirlovchi Alimardon Abdullayev kabilar o'z vazifalarini sidqidildan va sifatli bajarib, mehnatda yoshlarga ibrat bo'lishmoqda.

Kombinatda sifatli mahsulotlar ishlab chiqarilishida va rejalarining ortig'i bilan bajarilishida har bir tarkibiy bo'linmaning munosib hissasi bor. Shu jumladan, Quyuv-mexanika sexida mehnat qilayotgan ishchilar ham bor tajribalarini ishga solib yaxshi natijalarga erishish yo'lida sidqidildan mehnat qilmoqdalar.

BUYURTMALAR SIFATLI BAJARILMOQDA

Sexning Mexanika bo'limi jamoasi ayni kunlarda Zoldir prokat sexiga prokat roliklari, vallar, podshibnikning korpuslari, metallni qirgish uchun pichoqlar kabi turli detallar va ehtiyot qismlar tayyorlab bormoqda. Bundan tashqari jamoa joriy oyda Elektrda po'lat eritish va Navli prokat sexlarining buyurtmasiga ko'ra ehtiyot qismlar ham tayyorlamoqda. Mexaniklar jamoasida tayyorlanayotgan ehtiyot qismlar sifatidan buyurtmachilar mamnun.

Sex boshlig'i Akmal Ibragimovning so'zlariga qaraganda topshiriqlarning o'z vaqtida va sifatli bajarilishida randalash dastgohchisi Nodir Qurbonov, tokarlar Sherzod Jabborov, Oybek Mamarasulov, frezerlovchi Sherzod Habibullyaev, arra va pichoqda qirquvchi Safarali Mansurov kabi tajribali ishchilarning munosib hissalarini bor.

YOSHLIK VA TAJRIBA UYG'UNLIGI

“O'zmetkombinat” AJning Elektr uskunalari ta'mirlash sexi korxonamiz agregat va asbob-uskunalarining ishonchli tarzda bir maromda ishlashini ta'minlaydi. Sexda elektr asbob-uskunalarini hamda jihozlarini sozlash va ta'mirlash, yuk ko'tarish magnitlari, shuningdek, ehtiyot qismlar va detallarni tayyorlash bo'yicha ishlar amalga oshirilmoqda.

Bugungi kunda Elektr uskunalarini ta'mirlash sexida 100 kishi ishlaydi. Ularning aksariyati mas'uliyatni yaxshi his etadigan, mehnatkash mutaxassislardir. Elektr ta'mirlovchilar o'z vazifalarini vaqtida va sifatli bajarish orqali sexlarining erishayotgan muvaffaqiyatlariga

munosib hissalarini qo'shmoqdalar.

Ta'kidlash joizki, bunda ko'p yillar jamoada mehnat qilayotgan tajribali ishchilarning tutgan o'rni katta. Ular orasida Ra'no Solieyeva, Baxtiyor Ortiqov, Nazarqul Qodirov va boshqalar bor.

Malakali bu mutaxassislar sexda yosh ishchilarning eng yaxshi murabbiylari hamdir. Ana shunday tajribali ishchilar sexda kadrlar tayyorlashda ham asosiy vazifani bajarib kelishadi. Yosh ishchilar ulardan kasbining sir-asrorlarini, mehnat ko'nikmalarini o'rganadilar.

Sex rahbariyatining so'zlariga ko'ra, yoshlik va tajribaning o'zaro uyg'unlashuvi kombinatning ushbu tarkibiy bo'linmasining barqaror ishlashining kafolati hisoblanadi.

Nigora BEKMURODOVA.

“O‘zmetkombinat” AJning Birlashgan kasaba uyushmasi qo‘mitasi va Metallurglar madaniyat saroyi tomonidan o‘zbek mumtoz adabiyoti tarixida yorqin iz qoldirgan ikki buyuk bobokalonimiz hazrat Alisher Navoiy va Zahiriddin Muhammad Bobur tavallud kunlariga bag‘ishlab ma‘rifiy-badiiy tadbir o‘tkazildi.

Tadbirda kombinat Birlashgan kasaba uyushmasi qo‘mitasi raisi o‘rinbosari Bekzod Qodirov o‘z so‘zida xalqimizning ma‘naviyati va ma‘rifatini yuksaltirishda, barkamol avlodni tarbiyalashda buyuk shoir va mutafakkir Alisher Navoiyning o‘lmas merosi hamda Zahiriddin Muhammad Bobur ijodini o‘rganish va targ‘ib etishga davlatimiz tomonidan katta e‘tibor berilayotganligini ta‘kidlab o‘tdi. Shuningdek, tadbir davomida Xalq deputatlari Bekobod shahar Kengashi kotibiyati mudiri Ulug‘bek Abdunazarov, O‘zbekiston yozuvchilar

uyushmasi a‘zosi, Respublika “Ma‘naviy hayot” jurnalining adabiy xodimi Sultonboy Dehqonov, 16-umumta‘lim maktabining adabiyot o‘qituvchisi Farhod Imomov, 7-umumta‘lim maktabining ona tili o‘qituvchisi Binafsha Dehqonboyevalar ma‘rifatparvar ajdodlarimiz hayoti va ijodiy faoliyati, beqiyos ma‘naviy

xazinalari haqida to‘xtalib o‘tishdi.

2-umumta‘lim maktabi o‘quvchilari tomonidan Alisher Navoiy va Zahiriddin Muhammad Bobur ijodlariga mansub ruboiylar o‘qilib, Metallurglar madaniyat saroyi xonandalari tomonidan buyuk bobokalonlarimiz g‘azallariga bastalangan mumtoz qo‘shiqlar ijro etildi.

KASABA UYUSHMASI MENING HAYOTIMDA

ULAR BILAN CHAMBARCHAS BOG‘LIQ

Men ham yoshligimda kasb tanlashda ko‘p o‘ylanardim. Taqdir taqozasi bilan men O‘zbekiston metallurgiya kombinatida ish boshladim. Kombinatchin ma‘noda O‘zbekistonning iqtisodiyotini yuksaltirishda juda muhim ahamiyatga ega. Men esa shu o‘tgan davr mobaynida shunday joyda mehnat qilayotganimdan faxrlanam.

Kasbiy baxtni o‘z ishingni sevish, undan rohatlanish, hamkasblar bilan hurmatda-izzatda ishlash deb tushunaman.

Kombinatda nafaqat mehnat qilasan agar xohish bo‘lsa turli ko‘rik-tanlovlarda qatnashasan, sport musobaqalarida ishtirok etib o‘zingning imkoniyatlaringni sinab ko‘rasan.

Bundan tashqari turli intellektual o‘yinlar, teatr, konsert dasturlari, bayram tadbirlarida ishtirok etasan. Ular asosan kombinat Birlashgan kasaba uyushmasi qo‘mitasi tomonidan tashkil etiladi. Bu tadbirlar, tanlovlar, musobaqalarda men ham imkon qadar qatnashaman. Bu mening kunlarim maroqli va qiziqarli o‘tishida muhim ahamiyatga ega.

To‘g‘risi ba‘zi insonlar bilan kasaba uyushmalari to‘g‘risida suhbatlashib qolsam kasaba uyushmalari – sanatoriy, pansionat va oromgohlarga yo‘llanmalar beradigan tashkilotga o‘xshaydi deyishadi. Men bu fikrga umuman qo‘shilmayman. Chunki bilishimcha kasaba uyushmamiz bundan tashqari o‘zining tashabbusi va mablag‘lari hisobidan bayramlar, ma‘naviy-ma‘rifiy va sport-sog‘lomlashtirish tadbirlarini ko‘plab tashkil-lashtiradi.

Men shaxmat-shashka, mini-futbol turnirlarida qatnashganman. Bundan tashqari ko‘plab ma‘naviy-ma‘rifiy tadbirlarda faolman. Bir necha marta Toshkent shahridagi milliy akademik drama, musiqali drama teatrlariga borib kelganman.

Mashhur san‘atkorlarning, gala konsert dasturlarida qatnashganman.

Buxoroga borib tarixiy obidalar, ziyoratgohlarni ko‘rib keldim.

Hech qachon yodimdan chiqmaydi. Betob bo‘lib qolganimda bir martalik yordam puli, sanatoriy-profilaktoriyga bepul yo‘llanma olib, davolanib kelganman va buning uchun Kasaba uyushmasiga alohida rahmatimni aytaman.

Kasal bo‘lganimda shifokor:

– Fizioterapiya olmasangiz bo‘lmaydi. Profilaktoriyda yoting, davolaning, – degan edi.

To‘g‘risi o‘shanda dori-darmon olaverib, mablag‘dan qiynalib qolgandim. Ijroiya apparat kasabaqo‘mi Yusuf aka bilan suhbatlashib, vaziyatni tushuntirganimda u ko‘nglimni ko‘targan edi.

– Eee o‘ylanmang. Xudo xohlasa bu muammoni hal qilamiz. Kombinatchin-xodimlarining sog‘liklari biz uchun muhim, – degandi.

Yusuf aka va‘dasida turib menga bepul yo‘llanma olib bergan edi. Hozir o‘ylasam kutilmagan joydan kimdir seni qo‘llab-quvvatlasa, vaziyatinga tushunsa xursand bo‘larkansan. Rosti gapga uncha usta emasman ichimdagi minnadorchilikni to‘liq chiqarib berolmayman.

Bor gapni, bo‘lgan gaplarni yozdim xalos. Xullas, Kasaba uyushmasi bilan hayotim chambarchas bog‘liq desam ham bo‘laveradi. Menga o‘xshab kombinat Birlashgan kasaba uyushmasi qo‘mitasi tomonidan g‘amxo‘rlik va e‘tiborni o‘zida his etganlar ulardan minnatdor.

Tursunboy SHUKUROV,

Ishchi-xizmatchilarni pensiyaga kuzatish marosimini tantanali sur‘atda o‘tkazish kombinatda an‘anaga aylangan. Ko‘p yillar kombinatda ishlaganlar hamkasblari, kombinat Birlashgan kasaba uyushmasi qo‘mitasi bilan hamkorlikda alohida tadbirlar tashkil etib, pensiyaga tantanali ravishda kuzatilmoqda.

SHUNDAY INSONLAR BILAN FAXRLANAMIZ

Yaqinda Kislrod-kompressor seximizda uzoq yillar birgalikda mehnat qilgan hamkasb va ustozimiz chilangar-ta‘mirlovchi Mirzali Mullaqulovni pensiyaga kuzatish tadbiri o‘tkazildi. Tadbirda sex rahbariyati hamda hamkasblarimiz Mirzali akaga samimiy va ezgu tilaklarini izhor etdilar. Metallurglar jamoasi nomidan ko‘p yillik mehnatlari uchun min-

natdorlik bildirilib, “Tashakkurnoma” va esdalik sovg‘alar topshirildi.

17 yoshidayoq Bekobod umumovqatlanish trestida mehnat qilishni boshlagan Mirzali Mullaqulov oradan ikki yil o‘tib harbiy xizmatga chaqirildi. Xizmatdan so‘ng 1980-yil metallurgiya zavodining energiya ta‘mirlash sexiga chilangar-ta‘mirlovchi bo‘lib ishga kiradi. So‘nggi 20 yil esa Kislrod-kompressor sexida ishlaydi.

Kombinatda ishlagan 43

yilda faqat bir kasbda – chilangar-ta‘mirlovchi vazifasida ishlab, bu sohada katta malaka va tajribaga ega bo‘ldi.

O‘z kasbining ustasi, yoshlar murabbiyi insoniy xislatlari, mehnatlari bilan jamoamizda katta hurmat-e‘tibor qozongan. Mana shunday yaxshi insonlar, mutaxassislar oramizda ko‘p bo‘lsin. Shunday inson bilan birga ishlaganimizdan biz ham faxrlanamiz.

Hamkasblari, shogirdlari.

SO'NMA S U KUNLAR SHUHRATI

5-mart kuni Markaziy Osiyoda qora metallurgiya sanoati to'ng'ichi bo'lgan O'zbekiston metallurgiya kombinati ishga tushganligiga 79 yil to'ladi.

1944-yil 5-mart kuni Marten sexida dastlabki po'lat eritildi. Bu kun korxonamiz tashkil etilgan kun sifatida tarixga bitildi. Shundan so'ng korxonamizda ko'plab o'zgarishlar ro'y berdi. Yangi-yangi sexlar ishga tushirildi. Minglab yoshlar mehnatda toblandi. Qator mehnat Qahramonlari yetishib chiqdi. Ko'plarga Vatanimizning yuksak mukofotlari topshirildi.

Endilikda Bekobodda minglab ishchi va mutaxassislarning fidokorona mehnati tufayli rivojlangan ishlab chiqarish, transport va ijtimoiy infratuzilmasini o'zida mujassam etgan, mamlakatimizning yetakchi sanoat korxonalaridan biri qad rosladi.

Biz korxonada qurilishida qatnashgan, po'lat eritish sexini ishga tushirib, birinchi eritma olishda ishtirok etganlar, kombinat taraqqiyotiga hissalarini qo'shganlar bilan haqli ravishda faxrlanamiz.

HAQIQATGA AYLANGAN ERTAK

Bekobod shahrida 1960-yilgacha gaz yo'qligini hamma ham bilmasa kerak. Faqat shaharning 81-dahasida, "Pedagogika" ko'chasi bo'ylab, har biri 50 kubometr propan-butanni saqlaydigan yer ostiga qo'yilgan ikkita gaz idishlari bor edi.

Ular bir nechta 4 qavatli binolarning ehtiyojini zo'rg'a ta'minlardi. Zavodda esa markaziy laboratoriya yonida har biri 100 kubometr gazni saqlaydigan ikkita sisterna bo'lgan. Ulardan Marten sexi uchun metallolomlarni kesishda foydalanilar edi. Boshqa joylarda benzin bilan kesgichlar va asetilen gazida ishlatiladigan apparatlar qo'llanilgan.

1960-yildan boshlab zavodda gaz quvurlari qurilishi jadal boshlandi. Ammo bu paytda gaz bilan ishlash tajribasiga ega bo'lgan mutaxassislar bo'lmagan. Shu sababli turli sexlardan 11 nafar ishchi 1959-yil dekabr oyida Volgogradga "Красный октябрь" zavodiga tabiiy gazdan foydalanish qoidalari va usullarini o'rganish uchun yuborilgan. Ular orasida mashhur po'lat erituvchilar Qodirjon G'oipov, Vasiliy Zaysev, Nikolay Krasi, prokatchilar Zokir Siddiqov, Boris Galkin, Aleksandr Klinbok, Bahridin Nasridinov va boshqalar bor edi.

Ular 1961-yil mart oyida o'quv dasturini tugatib, O'zbekiston metallurgiya zavodining gazlashtirish loyihasini diqqat bilan o'rganishni boshladilar va shu bilan birga metallurklar shaharchasining isitish qozonlarini ishga tushirishdi. Va nihoyat 1961-yil 20-iyun kuni 1-sonli gaz taqsimlash qurilmasiga gaz yetkazib berildi. Bu vaqtga kelib, ikkinchi guruhda yana mutaxassislar o'qishga ketishdi. Shu bilan birga, birinchi guruh ishtirokchilari tomoni-

dan olib kelingan dastur, yo'riqnomalar, texnik adabiyotlar, konspektlardan foydalangan holda kadrlar tayyorlashni boshladilar.

Bosh energetika, Texnika nazorati bo'limi va gaz xizmatlarining qattiq nazorati tufayli qisqa vaqt ichida hech qanday baxtsiz hodisalar va favqulodda vaziyatlarsiz Ta'mirlash-mexanika va Prokat sexlarining qizdirish pechlari va uchta, shu jumladan Prokat sexida ham kuydirish pechi ishga tushirildi. 1-sonli va 2-sonli metodik pechlar ham gazga ulandi. Bu bekobodlik metallurklar uchun katta voqea edi. Axir metallurklar tutun va qurumlardan xalos bo'lishdi. Atrof toza ozoda bo'lib qoldi. Shundan so'ng sexlar ichkarisi ham oqlab, bo'yaldi. Bu haqiqiy bayram bo'lgan.

1963-yilda zavod butunlay gaz yoqilgisiga o'tkazildi. O'sha vaqtlarda metallurklar uchun bu xuddi ertakka o'xshardi. Ammo mashaqqatli muhandislik ishlari va zavodni gaz tarmog'iga ulaganlarning samarali mehnatlari tufayli bu ertak haqiqatga aylandi.

Suratlarda: zavodga gaz ulanishi bekobodlik metallurklar uchun haqiqiy bayramga aylangan edi.

UNUTISHGA HAQQIMIZ YO'Q

Bekobod shahri va metallurgiya kombinati tarixida shunday insonlar bo'lganki, ularni unutishga haqqimiz yo'q. Respublika rahbariyati tomonidan yuborilgan I. F. Muhamedov 1949-yildan metallurgiya zavodini boshqarishni boshlagan. Odamlarning xotirasida u faqatgina zavodni 28 yil davomida boshqargani uchungina qolgan emas. U baquvvat, adolatli va talabchan odam edi. Uni hamma hurmat qilardi va bugungi kungacha minnatdorchilik bilan eslashadi.

I. F. Muhamedov rahbarligi davrida zavodning ikkinchi tug'ilishi boshlandi. 1974-yilda Xalq iste'moli mollari ishlab chiqarish sexi ishga tushirildi. Elektrda po'lat eritish majmuasining birinchi bosqichi qurilishi boshlandi. Bekobodliklar minglab yangi ish joylariga ega bo'lishdi, istirohat bog'i, stadion, Metallurklar madaniyat saroyi qurildi, tibbiy-sanitariya qismini kengaytirish boshlandi, yangi turar-joy binolari qurildi...

Uning xizmatlari va xotira-

si uchun Metallurklar madaniyat saroyi va mahallaga Muhamedov nomi berildi. Biroq, bir necha yillar oldin uning nomi bu joylardan olib tashlandi. Bu kimga kerak edi?

Bir narsa aniqki, kombinatni yaxshi bilmaydiganlar unga ham, kombinat va shahar tarixlariga ham befarq qarashadi. Shahar ravnaqi uchun ko'p ishlar qilgan I. F. Muhamedovga nisbatan adolatni tiklash kerak.

Shuningdek, metallurklar istirohat bog'iga nomi berilgan birinchi

I. Muhamedov

o'zbek po'lat erituvchisi, Mehnat qahramoni H. G'. G'aniyevga ham shunday munosabatda bo'lindi.

2024-yil 5-mart kuni "O'zmetkombinat" AJ tavalludining 80 yilligi nishonlanadi. Yillar o'tadi,

H. G'aniyev

lekin biz kombinatni qurgan va uni rivojlantirishga katta hissalarini qo'shgan insonlarni unutishga haqqimiz yo'q.

N. YUSUPOV,
mehnat faxriysi.

AXBOROT, ILM VA MA'RIFAT MARKAZI

KAMOLOT VA BILIM MANBAI

Inson kamoloti va bilimining manbai kitob bilan bog'liq. U insonni komillik sari yetaklaydi. Kitob inson bilimini oshiradi, dunyoqarashini boyitadi, nutqini o'stirib, xotirasini mustahkamlaydi.

Kitobxonlikni ommaviylashtirish, ayniqsa, yoshlarda kitobxonlik madaniyatini shakllantirish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Bu borada O'zbekiston Respublikasining "Axborot-kutubxona faoliyati to'g'risida"gi qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Respublika aholisini axborot-kutubxona bilan ta'minlashni tashkil etish to'g'risida"gi, "O'zbekiston Respublikasi aholisiga axborot-kutubxona xizmati ko'rsatishni yanada takomillashtirish to'g'risida"gi qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalari sohasini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni kabi qator huquqiy hujjatlar qabul qilingan.

Kitob bilan oshno bo'lganlardan yaxshi insonlar, zo'r mutaxassislar yetishib chiqadi. Ana shunday insonlar tufayli davlatlar taraqqiy etib boradi. "O'zmetkombinat" AJ Ilmiy-texnik kutubxonasi xizmatidan foydalanadiganlarni ham o'z ustida ishlaydigan yaxshi rahbar va mutaxassislar tashkil etadi.

SHAROITLAR YAXSHI

Kombinatimizda kutubxona tizimini yanada rivojlantirish bo'yicha bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ular kutubxonamiz faoliyatini yaxshilashni, kitobxonlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirishni, kitob fondini yig'ish va saqlash

uchun zamonaviy sharoitlar yaratish va kutubxonaga jarayonlarini avtomatlashtirish kabilarni sezilarli ravishda yaxshilab boradi.

Bu maskanda kitobxonlar uchun juda yaxshi sharoitlar yaratilgan. Kutubxona kompyuter va boshqa ofis jihozlari, mebellar, konditsionerlar, stol lampalari kabilar bilan to'liq jihozlangan.

Kombinat rahbariyatining ko'magi tufayli Ilmiy - texnik kutubxona bosqichma-bosqich kitoblarning elektron shaklini takomillashtirib bormoqda. O'quv zalida allaqachon oltita simsiz monoblok o'rnatilgan bo'lib, ular yordamida jahon elektron axborot resurslaridan foydalanish uchun internet tarmog'idan foydalanish, zarur ma'lumotlarni olish, Wi-Fi bilan ishlash mumkin.

Kutubxonada barcha mavjud nashrlarni elektron ma'lumotlar bazasida to'plash, shuningdek, elektron shakldagi adabiyotlarni yangilash va sotib olish rejalashtirilmoqda. Shubhasiz, ITning joriy etilishi nafaqat axborot xizmatlarini avtomatlashtiradi, balki ularni kengaytiradi, kitobxonning axborotni tez va qulay qidirishi va saqlashini ta'minlaydi.

Hozirgi kunda kutubxonadagi 18 o'rinni o'quv zali, o'quv va texnik adabiyotlar beriladigan ma'lumotnoma-axborot hamda ma'lumotnoma va ensiklopedik fondlar kitobxonlar xizmatida.

Kutubxona bugungi kunda o'zbek, rus va xorijiy tillardagi 37 ming nusxadan ortiq adabiyotlardan iborat kitob fondiga ega. Shu jumladan, 250 nusxaga yaqin ilmiy adabiyotlar, 400 ga yaqin bosma badiiy adabiyot fondi ham bor.

Kutubxona metallurgiya va boshqa sohalariga oid davriy hamda umumiy nashrlar bilan to'ldirilib boriladi. Shuningdek, unda yillik turli jurnal va gazetalar to'plami bilan ham tanishish mumkin.

Yaqinda kutubxona o'zbek tilidagi texnik adabiyotlar, kombinat kitobxonlarini qiziqtirgan 1000 dona elektron kitob bilan to'ldirildi.

QIZIQISH BOR, BIROQ...

Kutubxonachilar ishchi-xodimlarni kitob o'qishga qiziqtirish uchun ko'p sa'y-harakat qilishmoqda. Kutubxonada muhim sanalarga bag'ishlab doimiy ravishda kitob ko'rgazmalari tashkil etiladi, kasb-hunar asoslari va ishlab chiqarish jarayonlarini yanada puxta o'zlashtirish maqsadida yosh mutaxassislar hamda ishchi-xodimlar, amaliyotdagi talaba-yoshlarga adabiyotlar to'plamlari tavsiya etiladi, maslahatlar beriladi.

Metallurglar kutubxonaga bormaydi, deb bo'lmaydi. Ular tushlik paytida yoki ishdan keyin kutubxonaga kirib turishadi. Ularning kitobga ehtiyojlari, qiziqishlari bor. Biroq, afsuski, "vaqtlari kam". Kutubxonaga asosan unga yaqin atrof-dagi sexlardan ishchi-xodimlar kelishadi.

Bu maskanda kitobxonlar uchun barcha shart-sharoit yaratilgan va u yanada yaxshilanmoqda. Ammo hozircha metallurglarning shinam o'qish zalida bemalol o'tirib o'qish, internetdan, kerakli adabiyotlardan foydalanishga ko'proq vaqtlari yo'q...

Kutubxonachilar tarkibiy bo'linmalar rahbarlariga ishlab chiqarishga ziyon yetkazmagan holda ishchi-xodimlarining kutubxonaga tashrif buyurishlari uchun vaqt va imkoniyat berishlarini so'rab bir necha marta murojaat qilishgan. O'ylaymizki, ular ishchi-xodimlarining kasbiy mahorati, bilimini oshirishda kutubxonaning o'rne naqadar muhim ekanligini yaxshi tushunishadi. Shunday ekan ulardan kutubxonaga keladiganlarga bemalol o'z ustilarida ishlashga imkoniyat va vaqt berishlarini kutib qolamiz.

O'QIYVERING!

Mashoyixlardan biri hikoya qiladi: Bir kuni shayximga: "Ustoz, ushbu kitobni to'liq o'qib chiqdim, lekin xotiramda hech narsa qolmadi", dedim. Shunda ustozim bir dona xurmo berib: "Buni yegin" dedi va birozdan so'ng menga: "Xurmo yeganing uchun katta bo'lib qoldingmi?", dedi.

Men: "Yo'q", dedim.

Ustozim: "Lekin bu xurmo sening badaningga singib, sening jasadingda go'sht, suyak, pay, teri, soch va tirnoqlariga ozuqaga aylanmoqda", dedi. Shunda anglab yetdimki, men o'qiyotgan kitob ham ongimga singib, o'zim bilmagan holda mening lug'at boyligimni oshirar, aqlimni ziyoda qilar, axloqimni sayqallar, hamda gapirish uslubimni go'zal qilar ekan.

KITOB O'QISH HAQIDA ENG QIZIQARLI 5 TA FAKT

1) Taniqli, yaxshi yozadigan mualliflarning kitobini o'qib chiqsangiz, chiroyli gapirishga odatlanasiz.

F. Voltaire.

2) Madaniyat - o'qilgan kitoblar sonida emas, balki tushunganlarning sonidan iboratdir.

F. Iskander.

3) Kitob o'qiydigan insonlar televizor tomosha qiluvchilarni boshqaradilar.

F. Janlis.

4) Inson qancha ko'p kitob o'qisa, shuncha kamroq taqlid qiladi.

Jules Renard.

5) Odamlar ikki toifaga bo'linadi: kitob o'qiganlar va o'qiganlarni tinglaydiganlar.

B. Shou.

KO'P MASHG'UL BO'LMANG!

Eng yomon ishlardan biri telefonga ko'p mashg'ul bo'lib qolish (mashg'ullik foydali ishlarda bo'lsa ham). Buning sababi:

1. Vaqt ketishi.

2. Vaqt ketishi oqibatida qalbning qorayishi.

3. Vaqt behuda ketgani uchun muhim ishlarga rag'bat susayishi.

4. Tarmoqlardagi yengil ma'lumotlarni o'qib fikr o'tmaslashishi.

5. Ko'zga yomon ta'sir qilishi.

6. Boshqalar nazdida telefon o'ynagan ko'rinib, nojiddiy odamga aylanish.

Maslahatim: faqat jiddiy ma'lumotlar o'qing. U hayotingizda sizga foyda bersin. Kommentarlarda o'ralashmang. Baribir u yerdagi fikrlarni hech kim inobatga olmaydi. Buning o'rniga kitob o'qing.

Chunki u sizni yuksaklarga olib chiqadi, telefon ma'lumotlaridan farqli o'laroq. Qisqasi hammasini o'zingiz tarozuga soling. Bo'lmasa ko'p ziyon ko'rasiz.

MEHNAT QONUNCHILIGI TIZIMI YANADA TAKOMILLASHTIRILDI

O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 28-oktabrdagi O'RQ-798-sonli qonuni bilan yangi tahrirdagi Mehnat kodeksi tasdiqlandi va kodeks 2023-yilning 30-aprel kundan kuchga kirishi belgilandi.

Shu o'rinda mazkur kodeksda belgilangan yangi qoida va tartiblar, jumladan, xizmat tekshiruvlari o'tkazish tartiblari to'g'risida to'xtalib o'tish lozim bo'ladi. Kodeksga muvofiq xizmat tekshiruvni xodim tomonidan intizomiy qilmish sodir etilganligi faktini, uning sodir etilishida xodimning aybini, xodim tomonidan intizomiy qilmish sodir etilishiga imkon bergan sabablar va shart-sharoitlarni, ish beruvchiga yetkazilishi mumkin bo'lgan moddiy zararining xususiyati va miqdorini aniqlash maqsadida amalga oshiriladigan tekshirish hisoblanadi.

Ish beruvchi xizmat tekshiruvini o'tkazish haqida qaror qabul qilishga haqli bo'lib, xizmat tekshiruvini o'tkazish to'g'risidagi qaror tegishli buyruq bilan rasmiylashtiriladi. Xizmat tekshiruvini o'tkazish uchun ish beruvchining buyrug'i bilan xizmat tekshiruvini o'tkazish bo'yicha kamida 3 nafar a'zodan iborat komissiya tuziladi. Komissiya o'ziga nisbatan xizmat tekshiruvini o'tkazilayotgan xodimlarga yozma shaklda tushuntirishlar taqdim etishni, xizmat tekshiruvini jarayonida aniqlanishi kerak bo'lgan holatlar haqida biror-bir ma'lumotdan xabardor bo'lishi mumkin bo'lgan xodimlarga ular yuzasidan yozma tushuntirishlar berishni taklif etish va boshqa huquqlarga, shuningdek, o'z majburiyatlariga ega bo'lsa, o'z navbatida o'ziga nisbatan xizmat tekshiruvini o'tkazilayotgan xodim xizmat tekshiruvini nima sababli o'tkazilayotganini bilishga, komissiya a'zolarini rad etish to'g'risida arz qilishga, xizmat tekshiruvini masalalari

bo'yicha yozma tushuntirishlar berishga, xizmat tekshiruvini natijalari haqidagi dalolatnoma bilan tanishishga va boshqa huquqlarga hamda belgilangan majburiyatlarga ega bo'ladi.

Xizmat tekshiruvini o'tkazish muddati o'n besh ish kunidan oshmasligi belgilangan bo'lib, xizmat tekshiruvini natijalari to'g'risidagi dalolatnoma komissiya a'zolari tomonidan imzolandi. Xizmat tekshiruvini natijalari to'g'risidagi dalolatnoma komissiya to'plagan boshqa materiallar bilan birga ish beruvchiga komissiya majlisida o'tkazilgan xizmat tekshiruvini haqida qaror qabul qilinganidan keyin uch ish kunidan kechiktirmay topshirilishi kerak bo'ladi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, yangi tahrirdagi Mehnat kodeksida kollegial tartibda xizmat tekshiruvini o'tkazish bilan bog'liq qoidalarining belgilab berilishi xodimlar tomonidan mehnat intizomi buzilishi bilan bog'liq holatlarini atroflicha va xolisona o'rganish, xodimlarning mehnat huquqlarining buzilishiga yo'l qo'ymaslik, mehnat intizomi barqarorligini ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Xusnuddin BIBAYEV,
Bekobod shahar Adliya bo'limi boshlig'i.

Bolalarni davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlariga qabul qilish bo'yicha davlat xizmatlari ko'rsatish Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 28-martdagi 244-son qaroriga asosan tartibga solinadi.

BOLALARNI DAVLAT MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIGA QABUL QILISH TARTIBI

Bunday xizmatdan foydalanuvchi jismoniy shaxslar, yani ota-onalar, ular o'rnini bosuvchi shaxslar (farzandlikka oluvchilar, vasiylar va homiylar), bolalarning yaqin qarindoshlari (bobosi, buvisi, voyaga yetgan akasi yoki opasi) yoki uchinchi shaxslar yo'llanmalar olish uchun davlat xizmatlari markazlariga o'zlari kelib murojaat qiladi yoki yagona interaktiv davlat xizmatlari portali (my.gov.uz)da ro'yxatdan o'tadi. Davlat xizmatidan kompleks tarzda foydalanish uchun FHDY organiga tug'ilishni qayd etish bilan bir vaqtda murojaat qilishlari ham mumkin.

Ariza beruvchi so'rovnomaga to'ldirilib, avtomatik ravishda maktabgacha ta'limni boshqarish axborot tizimiga yuboriladi va tegishli tashkilot va guruhda bo'sh o'rin bo'lganda - yo'llanma shakllantiriladi, bo'sh o'rin bo'lmaganda - so'rovnomaga tegishli umumiy yoki imtiyozli ro'yxatga kiritiladi hamda xabarnoma shakllantiriladi.

Bolalarning quyidagi kontingenti so'rovnomalari imtiyozli ro'yxatga kiritiladi:

- I va II guruh nogironligi bo'lgan shaxslarning bolalari;
- ko'p bolali oilalarning bolalari;
- yetim bolalar yoki ota-onasining qarovsiz qolgan bolalar;
- "ayollar daftari"ga kiritilgan ijtimoiy himoyaga muhtoj yolg'iz ayollarning bolalari;

- kontrakt bo'yicha harbiy xizmatchilarning, ichki ishlar organlari xodimlarining bolalari;

- talabalar va pedagoglarning bolalari;

- akalari yoki opalari ushbu muassasaning tarbiyalanuvchilari jumlasidan bo'lgan bolalar;

- ko'p tarmoqli ixtisoslashtirilgan maktabgacha tashkilotlardan umumiy turdagi maktabgacha tashkilotlarga o'tkazilayotgan sog'aygan bolalar.

Bolalarni imtiyozli ro'yxat bo'yicha qabul qilish davlat-xususiy sheriklikka asoslangan nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlariga tatbiq etilmaydi. Ariza beruvchi bolalarni tashkilotga qabul qilishni yo'llanma shakllangandan so'ng 15 ish kuni mobaynida rasmiylashtirmagan taqdirda yo'llanma haqiqiy emas deb hisoblanadi.

Murodqosim NURMATOV,
Bekobod shahar Adliya bo'limi
Davlat xizmatlari markazi direktori.

O'ZBEK TILINING ASOSIY IMLO QOIDALARI AJRATIB YOZISH

57. Qo'shma fe'lning qismlari ajratib yoziladi: sarf qil, ta'sir et, tamom bo'l, sotib ol, olib kel, olib chiq, miq etma kabi.

58. Ko'makchi fe'l va to'liqsiz fe'l mustaqil fe'ldan ajratib yoziladi: aytib ber, olib ko'r, so'rab qo'y, ko'ra qol, bera boshla, yiqila yozdi; ketgan edi, ketgan ekan, ketgan emish kabi. Lekin mustaqil fe'l bilan yordamchi fe'l orasida tovush o'zgarishi bo'lsa, bunday qismlar qo'shib yoziladi: aytaver (ayta ber), boroladi (bora oladi), bilarkan (bilar ekan) kabi.

59. Ko'makchilar ajratib yoziladi: shu bilan, soat sayin, borgan sari, bu qadar, kun bo'yi kabi. Lekin bilan ko'makchining -la shakli, uchun qo'shimchasining -chun shakli chiziqcha bilan yoziladi: sen-la, sen-chun kabi.

60. Hamma, har, hech, bir, qay, u, bu, shu, o'sha so'zlari o'zidan keyingi yoki oldingi so'zdan ajratib yoziladi: hamma vaqt, har kim, hech qaysi, qay kuni, u yerda, shu yoqdan, o'sha yoqqa kabi. Lekin birpas, biroz, birato'la, birvarakayiga, birmuncha, buyon so'zlari qo'shib yoziladi. Shuningdek, qay so'zi yoq, yer so'zlari bilan ishlatilganda bir u tovushi tushsa, bu so'zlar qo'shib yoziladi: qayoqqa, qayerda kabi.

61. Sifat oldidan kelib, belgining ortiq yoki kamligini bildiradigan to'q, jiqqa, tim, liq, lang, och kabi so'zlar ajratib yoziladi: to'q qizil, jiqqa ho'l, tim qora, liq to'la, lang ochiq, och sariq kabi.

62. Murakkab son qismlari ajratib yoziladi o'n bir, besh yuz, qirq ming olti yuz bir, bir ming yetti yuz sakson beshinchi kabi.

63. Yildan yilga, tomdan tomga kabi birinchi qismi chiqish kelishigida, ikkinchi qismi jo'nalish kelishigida bo'lgan birikmalar ajratib yoziladi.

64. Belgining ortiq darajasini bildiruvchi ko'pdan ko'p, tekandan tekin, yangidan yangi, ochiqdan ochiq, qizigandan qizidi kabilar ajratib yoziladi.

65. Izofali birikmalar ajratib yoziladi. Bunda izofa undosh bilan tugagan so'zlarga i shaklida, unli bilan tugagan so'zlarga yi shaklida qo'shiladi: dardi bedavo, nuqtayi nazar, tarjimayi hol kabi. Lekin izofa yozilmaydigan so'zlar, shuningdek, qismlaridan biri yoki har ikkisi o'zbek tilida mustaqil ishlatilmaydigan so'zlar qo'shib yoziladi: gulbeor (guli beor), dardisar kabi.

YOMON ISH QILGAN ISNODGA QOLADI

Kombinatda ishchi-xodimlarning mehnat qilishlari uchun qulay va xavfsiz sharoitlar yaratib berilmoqda. Ularning sog'liklarini mustahkamlash, bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazish, namunali dam olish sharoitlarini tashkil etish bo'yicha ham bir qator g'amxo'rliklar qilinmoqda. Bugun ham ko'plab kishilar kombinatda ishlashni o'zlari uchun sharaf deb bilishadi. Lekin ayrimlar "Yoningdan oqqan suvning qadri yo'q" degandek ish tutishlari achinarlidir.

"O'zmetkombinat" AJda texnik xodim bo'lgan K. O'rozbayeva (ism, familiyasi o'zgartirilgan) ham ana shunday ayrimlar qatoriga kirib qolgan ekan. Aksincha bo'lganda u nomini yomon otliq qilmay tashmachilik illatiga muhtalo bo'lmas edi.

2023-yil yanvar oyining 12-kunida, Jinoyat ishlari bo'yicha Toshkent viloyat Bekobod shahar sudi uning ma'muriy ishini ko'rib chiqdi. Bekobod shahar IIB binosida o'tkazilgan ochiq sayyor sud majlisida K. O'rozbayeva huquqbuzar tariqasida so'roq qilinganda aybiga iqrar bo'ldi.

Huquqbuzar 2022-yil 19-dekabr kuni hech qanday hujjatsiz "O'zmetkombinat" AJga tegishli bo'lgan 6 kilogramm shakarni yashirincha kombinat hududidan tashqariga olib chiqmoqchi bo'ladi. Biroq soqchilarning sergakligi tufayli maqsadini amalga oshira olmadi. Kombinatining 3-sonli nazorat o'tkazish joyidan shakarni olib chiqib ketayotgan vaqtida, shu yerda xizmat olib borayotgan harbiy qism askarlari tomonidan ushlanadi.

Ashyoviy dalil sifatida olingan 6 kilogramm shakar 20-dekabr kuni "O'zmetkombinat" AJning Ovqatlanish kombinatiga qaytarib topshiriladi. Huquqbuzar ishi esa sudga oshirildi.

Sud majlisida u kombinatning Rangli metallar ishlab chiqarish sexidagi 18-sonli oshxonadan

shakarni yashirincha olib chiqib ketayotgan vaqtida qo'lga tushganligini bildiradi. Qilgan bu ishidan chin ko'ngildan pushaymonligi, bu holat boshqa takrorlanmasligini aytdi.

Sud, ish hujjatlari bilan tanishib chiqib, huquqbuzarning aybi, aybiga iqrarligidan tashqari, hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish va daliliy ashyoni olish bayonnomasi, Bekobod shaharlararo Qo'riqlash bo'limi tomonidan tuzilgan ma'muriy bayonnoma hamda to'plangan ish hujjatlariga asosan to'liq o'z isbotini topgan, deb hisoblaydi.

Sud, huquqbuzarga jazo tayinlashda, uning shaxsini, yoshini, ayolligini, aybiga iqrar bo'lib, qilmishidan chin ko'ngildan pushaymonligini, ashyoviy dalil sifatida olingan mahsulotlar o'z

egasiga qaytarilganligini hisobga oldi.

Sud huquqbuzarga nisbatan O'zbekiston Respublikasi MJKning 61-modda 1-qismi bilan yuritilgan ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishga MJKning 21-moddasini qo'llab, ogohlantirish bilan kifoyalanishga qaror qildi.

Xalqimizda "Ko'pchilikning haqi" degan ibora bor. Ko'pchilikning haqi hech kimga hech qachon yuqmagani. Odamlar buni bilsalar-da, negadir ba'zilar ko'pchilikning haqiga xiyonat qilaveradilar. Mana shu huquqbuzarlik misolida ham bilish mumkinki, boshqalarning haqi bilan kimningdir ro'zg'ori but bo'lib qolmaydi. Aksincha, u ro'zg'ordan barakani qochiradi. Bu ham kamlik qilgandek ko'pchilikning haqiga xiyonat qilganlar hamkasblari, qarindoshu qo'shnilar orasida sharamda bo'ladi, nomi yomonga chiqadi.

"Yaxshilik qilgan inson yetar murodga, yomonlik qilgan inson qolar isnodga" hikmatini hech qachon unutmaylik!

Xurshed XALIKOV,
Jinoyat ishlari bo'yicha
Bekobod shahar sudi raisi.

IJTIMOYIY ILLATLARDAN YOSHLARNI ASRAYLIK!

Bugungi zamon shiddati hayotimizni Internet yoki ijtimoiy tarmoqlarsiz aslo tasavvur etib bo'lmasligini namoyon etayotir. Aksariyat odamlarning faoliyati Internet, ijtimoiy tarmoqlar va telegram kanallari orqali dunyoda sodir bo'layotgan kundalik yangiliklardan xabardor bo'lish, ularni bir-biriga uzatish bilan bog'liq.

Mamlakatimiz va dunyoda sodir bo'layotgan o'zgarishlar, voqea-hodisalar, yangiliklar to'g'risidagi ma'lumotlar barcha ijtimoiy tarmoqlarda aks etib boryapti. Bu yangiliklardan xabardor bo'lishda esa internet tizimi, mobil telefonlar va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish ancha qulay hisoblanadi. Bundan tashqari, o'zaro ma'lumot almashish, biror voqeaga munosabat bildirish, o'z fikrini bayon etish yoki o'zaro muloqot qilishda ijtimoiy tarmoqlar juda qulay vositadir.

Bular ijtimoiy tarmoqlardan foydalanuvchilar uchun o'z fikrlari, qarashlari va tuyg'ularini bayon qilishda tengsiz imkoniyat ekanligini ko'rsatmoqda. Shuning uchun ham ijtimoiy tarmoqlar har qanday yoshdagi odamni bemisil darajada o'ziga "maftun" qilib turadi.

Aksariyat yoshlar o'zlarining qimmatli vaqtlarini behuda sarflab, ijtimoiy tarmoqlardan kun bo'yi foydalanishadi. Shu tariqa, ular deyarli barcha axborotga ega bo'lishadi va o'z dunyoqarashidan kelib chiqib, u yoki bu masalaga munosabat bildirishadi. Biroq bildirilgan munosabatlarining barchasini saviyali, ya'ni

ma'naviyatli kishilarning fikri, deb bo'lmaydi, albatta. Ayniqsa, bugungi kunda yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lmagan kimsalar ham to'g'ri yo'noto'g'riligini o'ylab o'tirmasdan, ijtimoiy tarmoqlarda tarqatilgan har qanday ma'lumot yuzasidan yoxud ba'zi masalalarga bilim va salohiyati yetadimi, yo'qmi, bundan qat'iy nazar, o'z fikrini bildirishadi. Ba'zan shu holatda ayrimlar "yovuz kuchlar" ta'siriga ham tushib qolishi mumkin.

Chunki, ijtimoiy tarmoqlar orqali

inson ongi va dunyoqarashini o'zgartirish maqsadida g'oyaviy, mafkuraviy ta'sir o'tkazish, yolg'on axborot tarqatish kabi holatlar, ayniqsa, yoshlar uchun xavflidir. Axborot xurujida inson ongi, millat ruhiyati nishonga olinadi. Aslini olganda, axborot xurujlarini amalga oshirishda, avvalo, inson ongi va qalbini zabt etish orqali mafkuraviy ta'sir o'tkazish g'oyasi yotadi.

Ular internetning qulay va tezkor axborot vositasi ekanligidan g'oyat ustamonlik bilan foydalanishmoqda. Internet ekstremistik to'dalar bosh g'oyalarini tarqatish vositasi rolini ham beminnat o'tamoqda. Biz chin ma'noda tahlikali deb atayotgan zamonimizda Internet tarmog'i orqali tarqalayotgan g'arazli ma'lumotlar, vayronkor g'oyalar, odob-axloqni yemiruvchi illatlar hali ongi

to'la shakllanib ulgurmagan, har narsaga ishonuvchan yoshlarni o'z domiga beixtiyor tortayotgani achiq hol.

Ba'zi yoshlar bilib-bilmay telefonida taqiqlangan video, material olib yurishlari yoki kimlargadir yuborishlari hattoki jinoyatga sabab bo'lmoqda.

Kompyuterda yoki oddiygina qo'l telefonida Internetning birorta ijtimoiy tarmog'iga kirgan o'smir ming chaqirim uzoqda turib turli yolg'onlar, bo'htonlar orqali o'zini aldashayotgani, avrashayotganini darhol anglay olmaydi. Balki, Internetdagi joziba kuchi uni o'ziga asta-sekin mahliyo qila boradi. Yolg'on axborot ortidan tinmay oqib kelayotgan galdagi yolg'onlar uning murg'ak dunyoqarashini yemira boradi.

Ijtimoiy tarmoqlar orqali g'oyaviy-mafkuraviy tahdid sifatida namoyon bo'layotgan yovuz va buzg'unchi g'oyalar ta'sirini o'z vaqtida anglash, ulardan doimo ogoh bo'lish bugungi kunning dolzarb vazifasi ekanini har bir yurtdoshimiz, birinchi navbatda, yosh avlod vakillari chuqur anglab yetishlari lozim bo'ladi.

Yoshlarimizni ijtimoiy illatlarning zararlaridan ogoh etib, ularga to'g'ri yo'lni ko'rsatmog'imiz lozim. Shundaygina mamlakatimizning rivoji, nufuzi bundanda baland, mavqei doimo yuqori bo'laveradi.

Diyor ISMATOV.

TOZALASH INSHOOTLARIDAN FOYDALANISH SHARTMI?

Zararli moddalarni tozalash inshootlaridan foydalanmaslik uchun ham javobgarlik belgilanganmi?

N. Mirzayev.

O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 86-moddasida buning uchun javobgarlik belgilangan.

Unga asosan atmosferaga chiqariladigan zararli moddalarni tozalash uchun o'rnatilgan inshootlar, uskunalar, apparaturalardan, shuningdek chiqarib tashlanadigan zararli moddalar miqdori va tartibini nazorat qiluvchi vositalardan foydalanish qoidalarini buzish yoki ulardan foydalanmaslik mansabdorlarga bazaviy hisoblash miqdorining bir baravaridan uch baravarigacha miqdorda jarima solishga

sabab bo'ladi.

Xuddi shunday huquqbuzarlik ma'muriy jazo chorasi qo'llanilganidan keyin bir yil davomida takror sodir etilsa, mansabdor shaxslarga bazaviy hisoblash miqdorining uch baravaridan yetti baravarigacha miqdorda jarima solinishi mumkin.

YIRTILGAN PUL TO'LOVGA YAROQSIZMI?

Yirtiq pulni do'konga to'lov uchun bersam qabul qilishmadi. Shunday qilishga ularning haqlari bormi?

K. Solijonova.

O'zbekiston hududida faoliyat yuritayotgan barcha xo'jalik yurituvchi sub'ektlar tegishli himoya belgilariga ega bo'lgan banknotlarni hech qanday moneksiz to'lovga qabul qilishlari va tushum puli sifatida banklarga topshirishlari lozim. Bu haqda O'zbekiston Respublikasi Markaziy Banki boshqaruvining "Tijorat banklarida kassa ishini tashkil etish, naqd pul va boshqa qimmatliklarni inkassatsiya qilishga doir yo'riqnomani tasdiqlash haqida"gi qarorida belgilangan. Shu qaror asosida quyidagilar:

- har qanday qismida teshik yoki yirtilish bo'lgan, qog'oz siyqalangan (ishqalanish oqibatida yupqalashib, yumshoq qog'oz ko'rinishiga kelib qolgan) hamda dog'lari bo'lgan va turli rasm va yozuvlar yozilgan

banknotlar;

- yirtilib bo'laklarga ajralgan va yelimgangan pullar (agar pulning qismlari shubhasiz bitta banknotga tegishli bo'lsa);

- bo'yoq moddalari yoki kislota to'kilgan, tabiiy rangi o'zgargan, kuygan, bo'yalgan yoki chizilgan pullar;

- umumiy hajmining 55 foizidan kam bo'lmagan qismini saqlab qolgan banknotlar banklarda qabul qilinadi.

CHIQUINDI TASHLAGANLARGA JARIMA SOLINADI

Ba'zi qo'shnilarim chiqindilarni, shu jumladan, qurilish chiqindilarini ham ko'chaga, anhor bo'yiga tashlashadi. Buning uchun ular javobgarlikka tortilishlari mumkinmi?

A. Xolto'rayeva.

Belgilanmagan joylarga qattiq maishiy chiqindilarni va qurilish chiqindilarini tashlagan, shuningdek, suyuq maishiy chiqindilarni to'kkanlar ma'muriy tarzda javobgarlikka tortiladilar.

O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 911-moddasiga binoan bunday fuqarolarga bazaviy

hisoblash miqdorining bir baravaridan uch baravarigacha (300 ming so'mdan 900 ming so'mgacha), mansabdor shaxslarga esa o'n baravaridan yigirma baravarigacha (3 mil. so'mdan 6 mil. so'mgacha) miqdorda jarima solishga sabab bo'ladi.

Xuddi shunday huquqbuzarlik ma'muriy jazo chorasi qo'llanilganidan keyin bir yil davomida takror sodir etilgan bo'lsa, fuqarolarga bazaviy hisoblash miqdorining besh baravaridan o'n baravarigacha (1,5 mil. so'mdan 3 mil. so'mgacha), mansabdor shaxslarga esa yigirma baravaridan o'ttiz baravarigacha (6 mil. so'mdan 9 mil. so'mgacha) miqdorda jarima solinadi.

Savollarga huquqshunos Inomjon ESHONQULOV javob berdi.

DAVLAT RAMZLARIGA HURMATSIZLIK JAVOBGARLIKKA SABAB BO'LADI

Davlat ramzlariga hurmatsizlik qilganlik uchun jinoiy javobgarlik mavjudmi?

L. Karimova.

Qonunchilikka ko'ra, davlat ramzlari tasviri tushirilgan belgilardan ishlab chiqarilayotgan yoki realizatsiya qilinayotgan tovarlarni (ishlarni, xizmatlarni) o'tkazish uchun tijorat maqsadlarida foydalanish mumkin emas.

Davlat bayrog'i, gerbi yoxud madhiyasi to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun fuqarolarga BHMning 3 baravarigacha (900 ming so'mgacha), mansabdor shaxslarga 3 baravaridan 7 baravarigacha (900 ming so'mdan 2,1 million so'mgacha) miqdorida jarima solinadi.

Bu holat takroran sodir etiladigan bo'lsa fuqarolarga BHMning 3 baravaridan 5 baravarigacha (900 ming so'mdan 1,5 million so'mgacha), mansabdor shaxslarga 7 baravaridan 10 baravarigacha (2,1 million so'mdan 3 million so'mgacha) miqdorda jarima solishga sabab bo'ladi.

Davlat bayrog'i, gerbi yoxud madhiyasiga hurmatsizlik qilish BHMning 25 baravarigacha (7,5 million so'mgacha) miqdorda jarima yoki 360 soatgacha majburiy jamoat ishlari yoxud 3 yilgacha axloq tuzatish ishlari bilan jazolanadi.

KREDITNI KAFIL TO'LAYDIMI?

Hamkasbim avtomobil sotib olish uchun kredit olganda kafil bo'lgan edim. Hozir u hech qayerda ishlamayapti. U kreditini to'lay olmasa o'rniga qarzini kim to'laydi?

S. Niyozov.

Kafil bo'lish orqali siz kredit olgan shaxsning majburiyatini to'la yoki qisman bajarishni uning kreditori oldida o'z zimmangizga olgansiz.

O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining Kafilning javobgarligi nomli 293-moddasi asosida qarzdor kafillik bilan ta'minlangan majburiyatni bajarmagan taqdirda kafil va qarzdor kredit oldida solidar javob berishi belgilangan.

Shuningdek, kafillik shartnomasida boshqacha tartib nazarda tutilgan bo'lmasa, kafil kreditori oldida qarzdor bilan baravar hajmda javob beradi, shu jumladan, foizlarni to'lay-

di, qarzni undirib olish bo'yicha sud chiqimlarini va qarzdor majburiyatini bajarmaganligi tufayli kreditori ko'rgan boshqa zararlarni to'laydi.

Kafillik shartnomasi yozma shaklda tuziladi. Yozma shaklda tuzilmagan kafillik shartnomasi haqiqiy hisoblanmaydi.

JIGARDA QANDAY OG'IR XASTALIKLAR UCHRASHI MUMKIN?

Jigar – tanamizdagi eng katta ahamiyatga ega bo'lgan organlardan biridir. U organizmni zararli allergen va zaharli moddalardan himoya qiladi. Ovqat hazm bo'lishida va oziq moddalarining ichakdan qonga so'rilishida muhim rol o'ynaydi. Qon ivishida va boshqa ko'plab zaruriy moddalarni sintez qilishda bosh vazifalardan birini bajaradi. Bajaradigan funksiyalari ko'p ekani bois, bu organ kasallanishga moyilligi yuqori bo'lgan a'zoldan biri.

Alkogolizm va hazm qiluvchi a'zolarning surunkali kasalliklari sababli organizmda zararli moddalar ko'payib ketse, jigar funksiyalari buziladi. Bunday kutilmagan o'zgarishlar sababli jigarda og'ir kasalliklar paydo bo'ladi.

Jigar tanamizdagi 500 dan ortiq eng muhim funksiyalarni bajaradi. Ushbu organizm, ko'pincha o'zidagi salbiy o'zgarish va kasalliklar rivojlanayotganini sezdirmaydi. Jigardagi ko'plab kasalliklarning rivojlanish jarayoni tinch o'tadi. Shu sababli ham ko'pchilik shifokorlar jigarni "indamas a'zo" deb atashadi. "Indamas a'zo"dagi kasalliklarni faqat umumiy qon tahlilining natijalari orqali aniqlash mumkin.

Jigar kasalliklari nafaqat erkaklarda, balki ayollarda ham uchraydi. Ular alkogol iste'moli, noto'g'ri ovqatlanish (yog'li, sho'r, yuqori kaloriyali ovqatlar, fast-food), yuqumli kasalliklar (virusli gepatit) yoxud irsiy moyillik bois ham kuzatiladi.

Jigarda uchrovchi asosiy xastaliklar:

- jigar sirrozi;
- surunkali virusli gepatit C va B;
- birlamchi safro sirrozi;
- birlamchi sklerozli xolangiti;
- alkogolli gepatopatiya;
- steatoz va alkogolizm steagepatiti;
- jigar saratoni.

Jigardagi surunkali gepatitning og'ir C va B ko'rinishlari asosan spirtli ichimliklarni ko'p iste'mol qilish, qon tomirlaridagi o'zgarishlar va safro chiqish yo'llaridagi (Safro - o't pufagida saqlanadigan jigar tomonidan ishlab chiqarilgan suyuqlik) muammolar oqibatida yuzaga keladi. Bu kasalliklar jigar sirroziga aylanib, ushbu a'zo hujayralarining nobud bo'lishiga va undagi holatning buzilishiga olib keladi.

Jigarda uchrovchi kasalliklarning o'tkir darajasining paydo bo'lishiga ba'zida dori vositalarini noto'g'ri qabul qilish ham sabab bo'ladi.

Mamlakatimizda shifokorlar muvaffaqiyatli ravishda jigar transplantatsiyasi amaliyotini o'tkazishmoqda.

NIMA UCHUN OG'RIQGA BEFARQ BO'LISH YARAMAYDI?

Jigar juda yomon holatda bo'lsa ham o'z-o'zidan og'irishi mumkin emas: unda og'riq beruvchi retseptorlar yo'q. Odatda ko'ngilsiz holatlar faqatgina u yoki bu kasallik yetarlicha avj olganda paydo bo'la boshlaydi. Jigar shishadi, kattalashadi va o'zini o'rab turuvchi qobiq (kapsula) devorlariga bosim o'tkaza boshlaydi. Kapsulada asabiy xotima vujudga keladi – shunday qilib og'irlik yoki og'riqlar boshlanadi.

Jigar kasallanishining yana qanday alomatlari bor?

Jigar sohasidagi og'riqlar – yaqqol dalil. Biroq har doim ham emas. Ba'zida ushbu organda avj oluvchi kasalliklar o'zini umuman boshqa joylardagi yoqimsiz hislar bilan sezdirishga urinadi: masalan, qorinning old qismi, bel va hattoki o'ng yelkada.

Ba'zi holatlarda esa og'riq umuman kuzatilmaydi. Inson sirrozning tibbiyot davolashga ojiz bo'lgan bosqichiga yaqinlasha turib ham kasallikdan bexabar bo'lishi mumkin.

Jigar faoliyatidagi kamchiliklar qancha erta aniqlansa, tiklash

jarayoni ham shuncha oson kechadi. Shuning uchun boshqa – bevosita va bilvosita – alomatlarni bilish muhim.

Tez holdan toyish, uzoq vaqt – kunlab yoki hafta davomida besabab charchash;

- parhezda, hayot tarzida o'zgarishlarsiz tana vazni kamayishi;
- doimiy ko'ngil aynishi, bosh aylanishi;
- ishtaha yo'qolishi, og'izda achchiq maza saqlanishi;
- to'piq qismida muntazam paydo bo'luvchi shishlar;
- qorin shishishi holati ko'payishi;
- noma'lum sabab bilan boshlangan qichishishning kuchayishi – tananing har qanday qismida kuzatilishi mumkin: yelka-bel sohasida, ko'krak qafasida, qo'lda, oyoqda.

Agar yuqoridagi alomatlar va siydik rangi to'q, axlat rangi och tusga kirishi, teri va ko'z olmasi sarg'ayishi, qorin sohasida birdan ta'sirchanlik kuchayishi (og'riq zo'rayishi) va yumshashi sodir bo'lganda shifokorga zudlik bilan murojaat qilish kerak.

FOYDALI MAHSULOTLAR

Jigar tiklanish qobiliyatiga ega. Ma'lumki, jigarning yarmini kesib tashlaganda ham, muayyan vaqtdan so'ng u to'liq tiklanadi. Uning bunday qobiliyati bo'lmaganida o'smirlik davridayoq organizmimizdagi toksinlarni chiqarolmay qolardi. Natijada bunchalik umr ko'rmagan bo'lardik. Biroq yosh o'tgan sari jigarning tiklanish qobiliyati sekinlashadi. Shu bois butun umr tonnalab zararli taom va ichimliklarni o'zidan o'tkazuvchi ushbu a'zoning qadriga yetish kerak. Buning uchun zararli odatlarni tashlash va albatta, taomnomani qaytadan tuzib chiqish lozim. Quyida jigarni saqlashga va tiklanishiga yordam beradigan mahsulotlar haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Zanjabil. Ushbu ildiz tom ma'noda barcha dardlar uchun dori sanaladi. U organizmdan zararli moddalarni chiqarib yuboradi, qon aylanishini yaxshilaydi. Zanjabil gepatit, gepatoz kabi jigar kasalliklari xavfini kamaytirishi ilmiy isbotlangan.

Dengiz karami. Ekzotik mahsulot tarkibidagi kislotalar zararli moddalarni birlashtirib, organizmdan chiqarib yuboradi.

Pomidor. Qizil sabzavot tarkibida o'simlik kraxmali bo'lib, u jigar uchun nihoyatda zarur. Jigar hujayralarining tezroq bo'linishiga, ya'ni jigarning tezroq tiklanishiga yordam beradi.

Arpabodiyon. Ushbu sabzavot tarkibida A, V, Ye, R, S vitaminlari mavjud. Undan turli tibbiy dori-darmonlar tayyorlanadi. Doridan ko'ra

sabzavot sifatida iste'mol qilgan ma'qul. Chunki u jigar hujayralarining tiklanishida eng samarali mahsulot sanaladi.

Zaytun yog'i. Oddiy kungaboqar yog'i o'rniga zaytun yog'idan foydalanish tavsiya etiladi. Negaki, u organizm uchun juda foydali. Zaytun yog'i nafaqat taom, balki biz nafas oladigan havo orqali vujudimizga kiradigan zararli moddalarni organizmimizdan chiqarib yuboradi.

Qovoq. Mazkur sabzavot turli parhezlarda tavsiya etiladi. Uni xohlagan ko'rinishda iste'mol qilish mumkin. Negaki, yengil mahsulot hisoblanadi, ya'ni jigarni zo'riqtirib qo'ymaydi. Qovoqni taomnomaga kiritsangiz, ko'p ovqat yeb qo'yish, yog'li taomlar tanovul qilish, chekish, alkogol iste'mol qilish kabi zararli odatlardan xalos bo'lasiz.

Taomingizda oqsillar, sutli mahsulotlar, yog'lar bo'lsin. Sabzavotlar, brokkoli, rangli karam, sabzi, oddiy karam, olma va yong'oqlarni ham unutmang. Yangi mevalar, sabzavotlar, kam yanchilgan bug'doy noni, guruch va boshqa yormali mahsulotlarni ko'proq tanovul qiling.

AMAL QILING VA SOG'LOM BO'LING!

- Sog'lom turmush kechiring va muvozanatli parhezga rioya qiling.
- Qon quyishga to'g'ri kelsa, A, V yoki S gepatitidan zararlanib qolishdan ehtiyot bo'ling.
- Shaxsiy tozalikka rioya qiling, hojatdan so'ng, qo'lingizni, albatta, yuving.
- Safarga chiqqaningizda to'g'ri kelgan suvni ichmang.
- Alkogol, tamaki va gilyohvandlikdan voz keching.
- Doimiy ravishda jismoniy mashqlar qiling.

MUXLISLARIMIZ UCHUN CHIROYLI O'YINLAR NAMOYISH QILAMIZ

2022-yil "Metallurg" futbol klubi hamda muxlislari uchun hayajonli va ehtirolarga boy lahzalarni taqdim etdi. Chempionatni kuchli oltitalikda yakunlash imkoniyatiga ega bo'lib turgan jamoamiz so'nggi turlarida xotirjamlikka berilib ketma-ket uchta mag'lubiyatdan keyin 10-o'ringa tushib qoldi. Bu undan avvalgi yilga nisbatan bir pog'ona yuqori.

Bir qaraganda natija unchalik yomon emas: qoniqarli. Biroq bu ko'rsatkich klub rahbariyati – muassislariga manzur bo'ldi, deya olmaymiz. Shu sababdan qishki ta'til oldidan ta'assischilar murabbiylar shtabi hamda futbolchi-

lar bilan uchrashib, jamoa oldiga aniq maqsad va vazifalarni belgilab berdi. O'z navbatida klub siyosatiga ham juz'iy o'zgartirishlar kiritildi. Muqaddam asosan mahalliy futbolchilar xizmatiga tayanilgan bo'lsa, 2023-yildan tarkibda xorijlik futbolchilar ham joy olishdi.

Ayni kunlarda "Metallurg" mavsumga jiddiy tayyorgarlik ko'rmoqda.

Biz "Metallurg" professional futbol klubi bosh direktori **Shavkat SAIDOV** bilan mavsumga tayyorgarlik, tarkibdagi o'zgarishlar, jamoa oldiga 2023-yil mavsumida qo'yilgan vazifalar haqida suhbat uyushtirdik.

– Yangi mavsum uchun tayyorgarlik qanday olib borilyapti?

– Birinchi yig'inimizni Bekobodda boshladik. Futbolchilarning jismoniy holatini maromiga yetkazish, yuklamalarini oshirish yo'lida ikki hafta mobaynida klub qarorgohidagi trenajer zalida faoliyat olib borildi. "Yoshlik" sport majmuasi hamda akademiya maydonida to'p bilan ishlashga e'tibor berildi. Shu bilan birgalikda Toshkentdan kelgan maxsus tibbiy guruh tomonidan futbolchilarimiz tibbiy ko'rikdan o'tkazildi.

So'ng Toshkentda ham yig'in o'tkazdik. 24-yanvar kuni boshlab jamoamiz Toshkent shahrida bir qator nazorat o'yinlarini o'tkazdi.

25-yanvar kuni jamoamiz Pro liga vakili Samarqandning "Dinamo" jamoasiga qarshi o'rtoqlik uchrashuvi o'tkazdi – 1:1. 28-yanvarda esa Superliga vakili Termizning "Surxon" jamoasi bilan o'rtoqlik o'yinida maydonga tushdi – 0:2. 4-fevral kuni esa yangi mavsumga tayyorgarlik ko'rish jarayonida "Metallurg"ning navbatdagi nazorat uchrashuvida sparring raqibi bo'lgan Muborakning "Mash'al" jamoasini 1:0 hisobida mag'lubiyatga uchratdik. 8-fevral kuni esa "Metallurg" nazorat uchrashuvida "Xorazm"ni mag'lubiyatga uchratdi – 3:0. 11-fevralda "Dinamo"ga qarshi nazorat uchrashuvida 2:3 hisobi qayd etildi. 15-fevral kuni esa "Qo'qon 1912" jamoasini 2:1, 18-fevral kuni esa "So'g'diyona"ni 1:0 hisobida yengdik.

Bu nazorat o'yinlarida futbolchilarning jismoniy holatini yaxshilashga, maydonda o'zaro bir-birlarini tushunishlari, chiziqlar orasidagi kamchiliklarni tugatishga asosiy e'tibor qaratildi. 3-bosqich yig'ini Bekobodda o'tkaziladi. Bunda asosiy e'tibor taktik tayyorgarlikka qaratiladi. Mavsum boshlanishidan avval bugun Toshkentda "Lokomotiv"ga qarshi so'nggi nazorat uchrashuvini o'tkazamiz.

– Tarkibni bir qator yetakchi futbolchilar tark etishdi. Ularga nega javob berildi?

– Ketgan futbolchilarimizga boshqa jamoalardan yaxshiroq takliflar chiqdi. Shu sababli ular bilan xayrlashishga majbur bo'ldik. Jamoamiz uchun qilgan mehnatlari uchun ulardan minnatdormiz. Anvar G'ofurovni "Metallurg" murabbiylar shtabi olib qolmoqchi edi. Lekin vaziyat taqozosini to'g'ri

Shavkat Saidov "So'g'diyona"ning sobiq hujumchisi Husnitdin G'ofurovni "Metallurg"ga rasman o'tgani bilan tabrikلامoqda.

tushungan holatda unga ham javob berishga majbur bo'ldik. Farhod Bekmurodov, Ixtiyor Toshpo'latov, Abbas Otaxonov, Jasur Xolto'rayev, Boburbek Farhodovlar bilan ham iliq xayrlashdik.

– Bu futbolchilar o'rniga legionerlar olib kelindi. Shu bois jamoadagi o'zgarishlar xususida o'z fikrlaringizni bildirib o'tsangiz.

– Jamoamizni bir qator yetakchi futbolchilar tark etishdi. Ketgan o'yinchilarimizga rahmat aytamiz va kelajakdagi ishlariga omad tilaymiz. Ularning o'rniga legionerlar kelishdi.

2022-yil noyabr oyidan seleksiya ishlari boshlandi. Seleksionerlar tomonidan tavsiya qilingan futbolchilar jamoaga taklif qilindi. Ular orasidan murabbiylar shtabiga ma'qul kelgan, moliyaviy imkoniyatlarimizdan kelib chiqqan holda futbolchilar tanlab olindi. Legionerlardan Vladislav Kosminin, Ivan Yosovich, Filip Stamenkovich, Marko Obradovich jamoamiz safiga qo'shildi.

Mahalliy futbolchilardan "So'g'diyona" sharafini himoya qilgan Abdjalil Manazarov, Husnitdin G'ofurov, "Paxtakor" hamda O'zbekiston U-20 terma jamoasi a'zosi Rian Islomov kabi futbolchilar 2023-yilgi mavsumda "Metallurg" libosida to'p suradilar.

Shuningdek, yangi mavsumga tayyorgarlik

ko'rayotgan "Metallurg" tarkibiga ikki nafar iqtidorli yosh o'yinchini ham qo'shib oldik. Ularning har ikkalasi O'zbekiston yoshlar terma jamoasiga nomzod futbolchilar sanalishadi. Bu futbolchilar Muhammadbobur Mo'yinov hamda Izzatillo Po'latovdir.

Bu futbolchilar jamoamizdan ketganlar o'rnini bosish va chiziqlarni kuchaytirish maqsadida "Metallurg"ga qabul qilindi.

– Hozirgi shakllantirilayotgan jamoaning o'tgan yildagidan qanday farqi bor?

– Murabbiylar shtabi o'tgan yilgiga nisbatan kuchliroq o'yin ko'rsatadigan, yuqoriroq o'rinlar uchun kurashadigan jamoani shakllantirishga harakat qilmoqda. Jamoamizga qo'shilgan yangi futbolchilarga umid qilyapmiz. O'ylashimcha, bu o'z mevasini beradi.

– Jamoa oldiga yangi mavsumda qanday vazifa qo'yildi?

– Mavsum boshlanishi oldidan rahbariyat bilan uchrashuv o'tkazilishi rejalashtirilgan. Ana shu uchrashuvda mavsum vazifalari belgilab olinadi. Nima bo'lganda ham "Metallurg" mavsumdagi har bir o'yinda g'alaba uchun maydonga tushadi. An'anaviy ravishda muxlislaringiz uchun chiroyli va muvofiq o'yinlar namoyish qilamiz.

2021-yilda tashkil etilgan "El Golazo Academy Powered by Real Madrid Foundation" futbol akademiyamiz bugun mamlakatimizda eng yaxshi futbol akademiyasi hisoblanadi. Unda tahsil olayotgan bolalar va o'smirlar kelgusida jahon darajasidagi futbolchilar bo'lib yetishib chiqishlari uchun ajoyib shart-sharoitlar yaratilgan. Ularga tayangan holda kelgusida "Metallurg" futbol klubi oldiga strategik maqsadlar qo'yiladi.

Diyor ZULFIQOROV suhbatlashdi.

MAVSUM QACHON START OLISHI MA'LUM

Futbol bo'yicha O'zbekiston Superligasining 2023-yilgi mavsumi 3-mart kuni start oladi. "Metallurg" mavsumning birinchi turida 3-mart kuni o'z maydonida "Neftchi" jamoasiga qarshi maydonga tushadi. 2-turda 11-martda "Navbahor" mehmoni bo'lsa, 3-turda o'z maydonida 19-mart kuni "Qizilqum" jamoasini qabul qiladi.

